

Lön efter födelseland

Lön för arbetare och tjänstemän efter födelseland och invandringsår

Rapport skriven av MATS LARSSON,
Löne- och välfärdsenheten

Innehåll

1 Sammanfattning	2
2 Syfte och metod	4
3 Befolkningen	6
4 Sysselsatta och arbetslösa	7
5 Lön efter födelse land	9
6 Lön efter födelse land och klass.....	11
7 Lön efter födelse land, klass och sektor	15
8 Lön efter födelse land och invandringsår	20
9 Lön efter födelse land, ålder och antal år boende i Sverige ...	26
10 Slutord	31
 Tabellbilaga. Månadslön efter födelse land, klass, sektor och invandringsår.....	 34

Sammanfattning

Medellönen för anställda som är födda i *utlandet* är i genomsnitt 2 000 kronor *lägre* än för anställda födda i *Sverige*. Fördelat på enskilda födelseländer så är löneskillnaden ännu större. Störst är den för födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* vilka har nästa 4 000 kronor lägre medellön.

Är dessa löneskillnader resultatet av *lönediskriminering* mot anställda födda i andra länder eller finns det *andra* bakomliggande faktorer utöver födelseland som förklarar skillnaderna? En granskning av löner för anställda födda i olika länder visar att *klass, yrke, sektor och invandringsår* har stor inverkan på lönerna för alla anställda - oberoende av födelseland.

Mindre löneskillnad bland arbetare och tjänstemän var för sig

Redan en uppdelning efter födelseland och *klass* visar att bland arbetare och tjänstemän *var för sig* så är löneskillnaden *mindre*. Bland *arbetare* är medellönen 900 kronor, eller *fem* procent, högre för arbetare födda i *Sverige* och bland *tjänstemän* skiljer det endast 400 kronor eller *1,5* procent i medellön.

Fördelas de anställda även efter sektor - *tillverkningsindustrin, byggnadsindustrin, privat tjänstproduktion och offentlig sektor* - så visar sig lönerna vara cirka 3-4 procent högre för födda i *Sverige* i respektive sektor bland både arbetare och tjänstemän. Bland *byggnadsarbetare* och *tjänstemän inom offentlig sektor* är det dock ingen skillnad alls.

Månadslön efter födelseland och klass år 2003			
	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga anställda	17 800	26 500	22 100
Födda i Sverige	18 000	26 500	22 400
Födda i utlandet	17 100	26 100	20 400
<i>därav födda i:</i>			
Norden	18 400	26 500	21 900
Västeuropa o OECD	18 000	29 500	24 600
Östeuropa	17 000	24 800	19 300
Afrika, Asien o Sydamerika	16 200	24 200	18 500

Kan då dessa 3-4 procent tolkas som resultatet av lönediskriminering? Kanske till viss del men det finns en egenskap som i praktiken kan misstänkas generera en viss löneskillnad för de som är födda i *utlandet* och det är *längden* på den tid man bott i Sverige.

Månadslön efter födelseland, klass och invandringsår År 2003			
Invandringsår	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
1990 eller senare	16 300	26 900	19 500
1980-1989	17 000	25 500	19 900
1979 eller tidigare	18 300	25 700	21 600

Lönen ökar med antal år i Sverige

Sambandet mellan *invandringsår* och lön är tydligt, främst bland *arbetare*. För *arbetare* som invandrat *1990 eller senare* är medellönen 16 300 kronor, för de som invandrat på *80-talet* 17 000 kronor och för de som invandrat

1979 eller tidigare 18 300 kronor vilket till och med är *högre* än för arbetare födda i Sverige.

Bland *tjänstemän* är dock inte sambandet lika tydligt då medellönen är *högst* för de som invandrat 1990 eller senare. Detta omvända samband visar sig dock endast gälla födda i Norden och Västeuropa och OECD.

... liksom andelen tjänstemän

Andelen *arbetare* är betydligt *högre* bland födda i *utlandet* än bland födda i Sverige. Andelen arbetare och tjänstemän har dock ett tydligt samband med invandringsår då andelen *arbetare* är betydligt *högre* bland de som invandrat på 90-talet än bland de som invandrat tidigare. Bland de som invandrat på 70 och 80-talet så är andelen arbetare nästan på samma nivå som bland födda i Sverige och i och med att fler av de som är födda i *utlandet* får del av tjänstemännens höga löner så minskar löneskillnaden i takt med antalet år boende i Sverige.

Lägst lön för arbetare från Afrika, Asien och Sydamerika

Födelseland fördelat på fem grupper visar ännu tydligare hur *klass och antalet år i Sverige* påverkar lönen. Lägst lön av alla har *arbetare* födda i Afrika, Asien och Sydamerika. Medellönen för dessa är endast 16 200 kronor. Något *högre* lön har arbetare födda i Östeuropa, 17 000 kronor medan medellönen för arbetare födda i Norden (exkl. Sverige) är 18 400 kronor vilket är 400 kronor *högre* än för arbetare födda i Sverige.

Huvuddelen av de som är födda i Afrika, Asien och Sydamerika eller i Östeuropa har dock invandrat 1990 eller senare och hela 80 procent av dessa är arbetare. Andelen *högavlönade tjänstemän* är alltså mycket liten i denna grupp men andelen *tjänstemän* ökar även för dessa med antalet år i Sverige och bland de som invandrat 1970 eller tidigare så är andelen *tjänstemän* nästan lika stor som bland födda i Sverige

Slutsats

Studien visar att löneskillnad kopplad till födelseland är stor *men* att den till övervägande del förklaras av olika fördelning efter *klass, yrke och sektor samt antalet år boende i Sverige*. Med hänsyn även till dessa variabler så kvarstår 3-4 *procents* löneskillnad mellan födda i *utlandet* och födda i Sverige.

Möjligen är en del av dessa 3-4 procent resultatet av någon form av lönediskriminering mot de som är födda i *utlandet*. Statistisk osäkerhet och dataunderlagets begränsade storlek förklarar troligen även en viss del av denna återstående löneskillnad.

2

Syfte och metod

Studiens syfte är att kartlägga vilka *lönenivåer* som gäller för anställda fördelade efter födelseland, klass, sektor, ålder och invandringsår samt att försöka utröna om det förekommer löneskillnader som kan sägas bero enbart på födelseland, det vill säga om det förekommer lönediskriminering.

Dataunderlag

Studien bygger på bearbetning av officiell statistik från Statistiska centralbyråns och databasen Linda - *Longitudinell Individ Databas*. Linda innehåller ett urval på cirka 300 000 individer av hela befolkningen. För alla urvalsindivider finns data från bland annat Befolkningsregistret, Inkomstregistret och Lönestrukturstatistiken.

Avgränsningar

Studien avser år 2003 och gäller personer i åldern 20-64 år. De i åldern 18-19 år ingår ej i studien dels på grund av att de flesta i den åldern inte ingår i arbetskraften och dels på tveksam täckningsgrad i Linda-databasens lönedel.

Studien gäller enbart *löntagare*, det vill säga de som år 2003 hade någon form av anställning och lön. Egna företagare och medhjälpande familjemedlemmar ingår alltså inte i studien. Ej heller ingår personer utan anställning, arbetslösa eller utanför arbetskraften förutom i de två inledande kapitlen gällande översiktlig beskrivning av befolkningen och arbetskraften.

Arbetare och tjänstemän

Som *arbetare* räknas de som har ett yrke som organiseras av något LO-förbund och som *tjänstemän* räknas de som har ett yrke som organiseras av något tjänstemannaförbund inom Saco eller Tco.

Kvinnor och män

Studien redovisar inga resultat uppdelade på *kvinnor och män*. Detta skulle givetvis vara önskvärt men då denna studie främst fokuserar på lön för *arbetare och tjänstemän* efter födelseland så skulle uppdelning även efter kön drastiskt öka studiens omfattning. Dessutom medför dataunderlagets begränsade storlek att den *statistiska osäkerheten* riskerar att blir allt för stor gällande skattningar av till exempel månadslön efter *både* klass och kön samt födelseland, sektor eller invandringsår.

Lön efter *kön, klass och födelseland* är dock allt för viktigt och intressant för att helt bortse ifrån så därför planeras en separat studie om detta vilken kommer att publiceras vid ett senare tillfälle.

Födelseland i fem grupper

Födelseland redovisas uppdelade på *fem grupper* enligt följande: Sverige, Norden, Västeuropa och OECD, Östeuropa samt Afrika, Asien och Sydamerika (se tabell 2.2). Antalet grupper begränsas främst av dataunderlagets storlek.

Tabell 2.2 Födelseland i fem grupper

Sverige

Norden Danmark, Finland, Island och Norge

Västeuropa o OECD Västeuropa (exkl. Norden) och OECD-länderna USA, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Japan

Östeuropa Baltikum och forna Östeuropa

Afrika, Asien o Sydamerika Afrika, Asien, Syd- och Mellanamerika

Lönebegrepp

Det lönebegrepp som används är *månadslön för heltidsarbete på dagtid*. I detta ingår tid- och prestationslön, grundlön, helglön och andra fasta löneförmåner. I lönebegreppet ingår *inte* olika typer av *rörliga tillägg*, exempelvis tillägg för arbete på obekvämlig arbetstid, skiftgång, övertid eller bonus.

Lönen för de som arbetar *deltid* är uppräknade till att motsvara arbete på *heltid* utifrån respektive anställds tjänstgöringsomfattning.

Sektorer

Fyra sektorer redovisas i rapporten - *tillverkningsindustrin, byggnadsindustrin, privat tjänstproduktion* och *offentlig sektor*. Fler sektorer är givetvis önskvärt men dataunderlagets storlek sätter gränsen.

Fyra sektorer

Tillverkningsindustrin

Byggnadsindustrin

Privat tjänstproduktion: Handel, hotell och restaurang, transport, finansiell verksamhet (banker och försäkringsbolag m.m.), fastighets- och uthyrningsverksamhet och privat vård och omsorg

Offentlig sektor: Stat, Kommun och Landsting

3

Befolkningen

År 2003 bodde det i Sverige 5,3 miljoner människor i åldern 20-64 år. Av dessa är 812 000 personer födda i *utlandet* och 4 501 000 i *Sverige*. I procent räknat innebär detta att 15 procent av befolkningen är födda i *utlandet* medan 85 procent alltså är födda i *Sverige*.

Fördelas de 812 000 personerna som är födda i *utlandet* på de fem grupper av länder som redovisas i studien så är flest antal födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. 354 000 personer är födda i något land i dessa världsdelar vilket motsvarar 44 procent av samtliga som är födda i utlandet. Något mindre antal, 197 000, är födda i *Norden* (exkl. Sverige) vilket motsvarar 24 procent. I *Östeuropa* är 173 000, eller 21 procent, födda och i *Västeuropa och OECD* 87 000 personer, 11 procent (se tabell 3.1).

Vad gäller enskilda länder så visas i tabell 3.2 de 20 länder, förutom Sverige, där flest personer är födda.

Klart flest är födda i Finland, 141 000 personer. Det är betydligt fler än de drygt 100 000 personer som är födda i resten av Sveriges närmaste grannländer tillsammans, det vill säga Norge, Danmark, Polen, Tyskland, Estland, Lettland och Litauen.

Närmast efter Finland kommer forna Jugoslavien, där 54 000 personer är födda, följt av Irak, Iran och Bosnien-Hercegovina där vardera drygt 40 000 personer är födda.

Tabell 3.1 Befolkningen i åldern 20-64 år efter födelseland. År 2003

	Antal	Procent av befolkningen	Procent av födda i utlandet
Hela befolkningen	5 312 000	100	..
Födda i Sverige	4 501 000	85	..
Födda i utlandet	812 000	15	100
Därav i:			
Norden	197 000	4	24
Västeuropa och OECD	87 000	2	11
Östeuropa	173 000	3	21
Afrika, Asien och Syd- och Mellanamerika	354 000	7	44

Tabell 3.2 Födda i utlandet i åldern 20-64 år efter födelseland. År 2003

Födelseland	Antal	Födelseland	Antal
Finland	141 000	Tyskland	21 400
Jugoslavien	54 600	Libanon	17 700
Irak	44 000	Storbritannien	12 600
Iran	44 000	Syrien	12 400
Bosnien-Hercegovina	40 300	Thailand	11 300
Polen	31 600	Somalia	11 100
Turkiet	28 600	Etiopien	10 500
Norge	27 200	USA	9 800
Danmark	26 000	Ungern	9 800
Chile	23 100	Grekland	9 300

Obs! Denna befolkningsstatistik inte är exakt utan endast skattningar beräknade utifrån databasen Linda.

4

Sysselsatta och arbetslösa

Rapportens syfte är att beskriva löner efter födelse land men för att få lön så måste man först få en anställning. Därför ges här en kort beskrivning av situationen på arbetsmarknaden enligt Arbetskraftsundersökningarna år 2003 för personer i åldern 20-64 år födda i olika länder.

69 procent av födda i utlandet ingår i arbetskraften

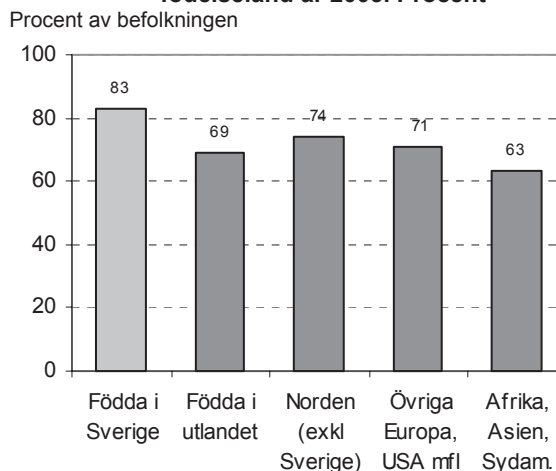
Arbetskraften består av 4,3 miljoner personer i åldern 20-64 år. Av dessa är 483 000 personer, 13 procent, födda i *utlandet* och 3,8 miljoner personer födda i *Sverige*. Detta innebär att av samtliga i åldern 20-64 år som är födda i *utlandet* så tillhör endast 69 procent arbetskraften medan av samtliga som är födda i *Sverige* tillhör 83 procent arbetskraften (se diagram 3.1).

Födelse land uppdelat på *fyra* grupper (se faktaruta 4.1) visar dock på stora skillnader även bland födda i *utlandet*. Klart lägst andel i arbetskraften är det bland födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Endast 63 procent av dessa ingår i arbetskraften medan 71 respektive 74 procent av födda i *Norden* och *Övriga Europa och OECD* ingår i arbetskraften.

Nio procent arbetslösa

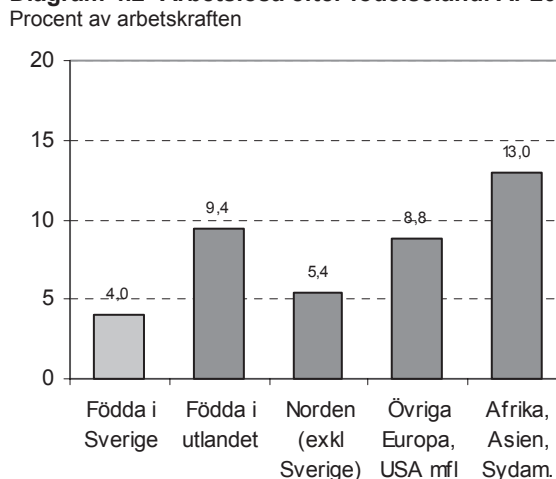
Av de som är födda i *utlandet* och som ingår i arbetskraften är drygt *nio* procent *arbetslösa* medan bland födda i *Sverige* endast *fyra procent* är arbetslösa. Arbetslösheten är alltså mer än *dubbelt* så hög bland födda i *utlandet*.

Diagram 4.1 Personer i arbetskraften efter födelse land år 2003. Procent

Endast 69 procent av alla födda i utlandet ingår i arbetskraften medan 83 procent av alla födda i Sverige ingår.

Diagram 4.2 Arbetslösa efter födelse land. År 2003

Arbetslösheten är 9,4 procent bland födda i utlandet och 4,0 procent bland födda i Sverige.

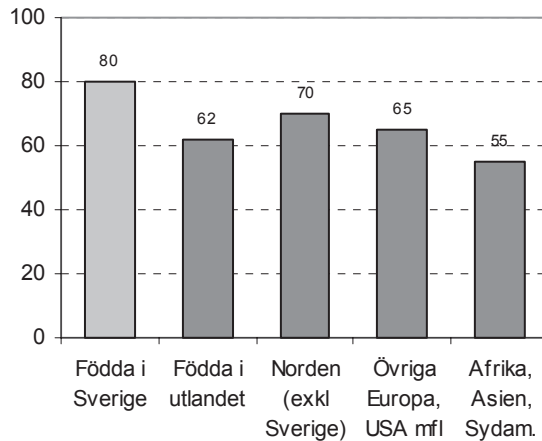
Klart högst arbetslöshet är det bland de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*, 13 procent. Bland födda i *Norden* (exkl. Sverige) så är arbetslösheten 5,4 procent medan den bland födda i *övriga Europa och OECD* är knappt 9 procent (se diagram 4.2).

Endast 62 procent sysselsatta

Den höga arbetslösheten och låga andelen i arbetskraften bland födda i *utlandet* ger sammantaget en mycket låg så kallad *sysselsättningsgrad*, det vill säga andelen sysselsatta av befolkningen. Sysselsättningsgraden för födda i *utlandet* är endast *62 procent* medan den för födda i *Sverige* är *80 procent*.

Lägst sysselsättningsgrad är det bland födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Bland dessa är endast *55 procent* sysselsatta. Det innebär alltså att bara lite drygt hälften av dessa har ett arbete att försörja sig på.

Diagram 4.3 Sysselsatta efter födelseland. År 2003
Procent av befolkningen

57 procent av utländska medborgare är sysselsatta och 79 procent av svenska medborgare.

Faktaruta 4.1

Födelseland i fyra grupper

I detta avsnitt är födelseland grupperat i fyra grupper i stället för fem grupper som gäller i resten av rapporten. Orsaken till detta är att Östeuropa i AKU-statistiken ingår i gruppen Övriga Europa och OECD (se nedan).

De fyra grupperna är följande:

Sverige

Norden Danmark, Finland, Island och Norge

Övriga Europa o OECD Europa (exkl. Norden) och OECD-länderna USA, Kanada, Australien, Nya Zeeland och Japan

Afrika, Asien o Sydamerika Afrika, Asien, Syd- och Mellanamerika

Faktaruta 4.2

Arbetskraften enligt AKU

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) redovisar arbetskraften fördelad efter födelseland enligt följande.

Arbetskraften = Sysselsatta och arbetslösa.

Sysselsatta = Personer i arbete eller frånvarande.

I arbete = Arbetat minst en timme under mätveckan.

Frånvarande = Semester, sjukdom med mera.

Arbetslös = De som vill ha, kan ta och söker ett jobb.

Ej i arbetskraften = Studerande, sjuka, pensionerade, hemarbetande med flera.

OBS! Ej i arbetskraften redovisad ej efter medborgarskap

5

Lön efter födelseland

För samtliga anställda är lönen i genomsnitt 22 100 kronor i månaden år 2003. Lönerna varierar dock mellan olika grupper av anställda, inte minst mellan födda i olika länder.

Födda i utlandet har 2 000 kronor lägre lön

Medellönen för anställda som är födda i *utlandet* är 20 400 kronor medan lönen för anställda födda i *Sverige* är 22 400 kronor. Lönen är alltså 2 000 kronor, eller 10 procent, högre för födda i Sverige (se diagram 5.1).

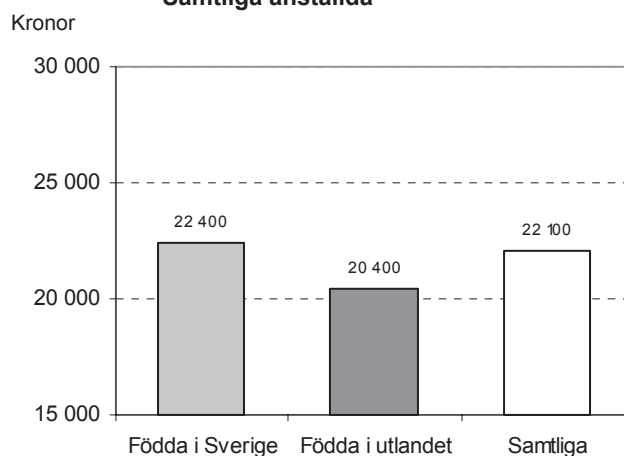
Denna löneskillnad kan även beskrivas som att lönen för anställda som är födda i *utlandet* motsvarar *91 procent* av lönen för födda i *Sverige* (se diagram 5.2).

Födelseland i fem grupper ger ännu större löneskillnader

Födelseland uppdelat på fem grupper visar på ännu större löneskillnader. Lägst lön har de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Medellönen för dessa var 18 500 kronor vilket endast motsvarar *83 procent* av medellönen för anställda födda i *Sverige*. Något högre lön, 19 300 kronor har födda i *Östeuropa* (se diagram 5.2).

Klart högst lön har födda i *Västeuropa och OECD*. Medellönen för dessa var hela 24 600 kronor vilket till och med är 2 200 kronor eller 10 procent *högre* än för födda i Sverige. Medellönen för födda i *Norden* är 21 900 kronor vilket är något lägre än för födda i Sverige

Diagram 5.1 Månadslön efter födelseland. År 2003
Samtliga anställda

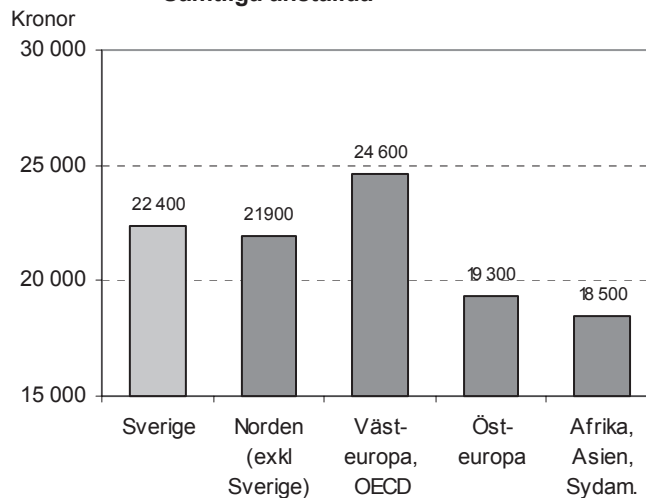
Lönen är 2 000 kronor lägre för anställda födda i utlandet än för anställda födda i Sverige.

Diskriminering eller klasskillnad?

Så här långt visar studien helt klart att lönerna är högre för anställda som är födda i *Sverige* än för anställda födda i *utlandet*. Frågan blir då givetvis vad detta kan tänkas bero på. Är detta resultatet av *lönediskriminering* mot anställda som är födda i utlandet eller finns det kanske *andra faktorer* utöver födelseland som förklarar denna löneskillnad?

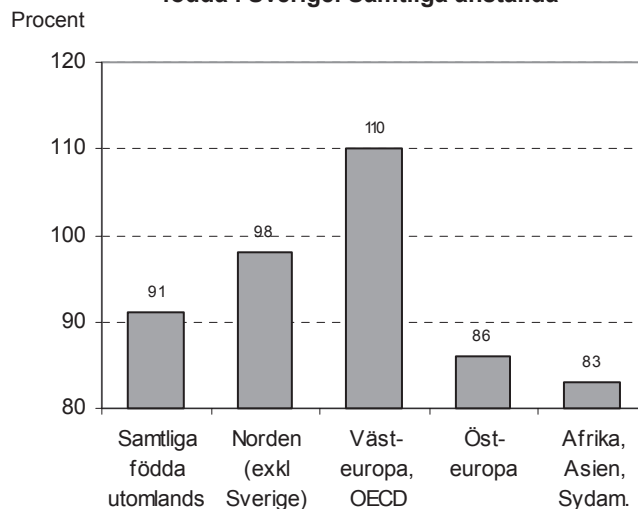
Följande kapitel försöker ge svar på detta.

Diagram 5.2 Månadslön efter födelseland. År 2003
Samtliga anställda

Lägst lön har födda i Afrika, Asien och Sydamerika medan födda i Väst-europa o OECD har högst lön

Diagram 5.3 Lön för födda i utlandet i procent av lön för födda i Sverige. Samtliga anställda

Medellönen för samtliga anställda födda utomlands motsvarar 91 procent av medellönen för samtliga anställda födda i Sverige

6

Lön efter födelseland och klass

En uppdelning av löntagarna efter födelseland och *klass* - arbetare och tjänstemän - visar en mindre löneskillnad mellan födda i olika länder än när samtliga anställda jämförs. Födda i utlandet har dock fortsatt lägre lön och störst är skillnaden bland arbetare.

900 kronor mindre för arbetare födda utomlands

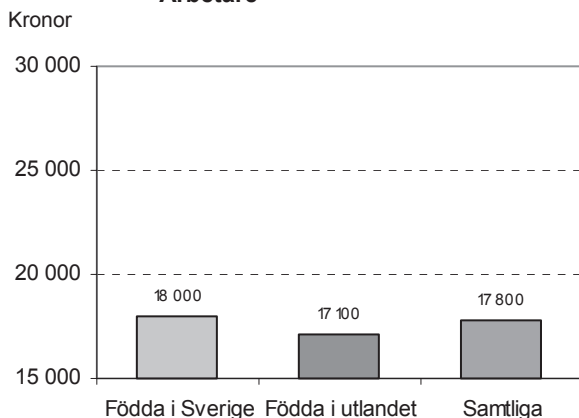
Medellönen för *arbetare* födda i *utlandet* är 17 100 kronor i månaden. För arbetare födda i *Sverige* är medellönen 18 000 kronor. Lönen är alltså 900 kronor eller fem procent högre för arbetare födda i Sverige. Det innebär att lönen för arbetare födda i *utlandet* motsvarar *95 procent* av lönen för arbetare födda i *Sverige*.

Endast marginell skillnad bland tjänstemän

Medellönen för *tjänstemän* födda i *utlandet* är 26 100 kronor. För tjänstemän födda i *Sverige* är medellönen 26 500 kronor. Det skiljer alltså bara 400 kronor eller 1,5 procent. Lönen för tjänstemän födda i *utlandet* motsvarar därmed *98 procent* av lönen för tjänstemän födda i *Sverige*.

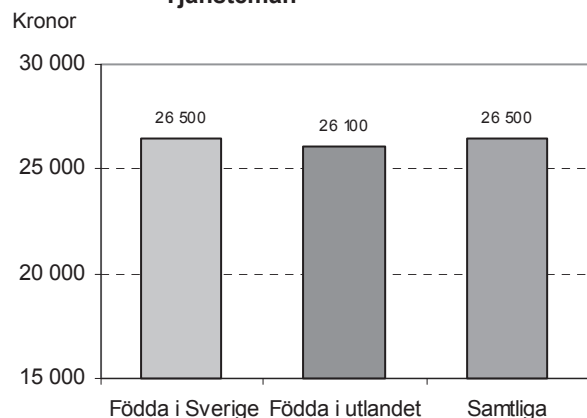
Löneskillnaden mellan födda i *utlandet* och födda i *Sverige* är alltså *mindre* bland tjänstemän än bland arbetare, räknat i såväl kronor som i procent, och detta trots att lönenivån är betydligt högre för tjänstemän.

Diagram 6.1 Månadslön efter födelseland. År 2003
Arbetare

Lönen är 900 kronor lägre för arbetare födda i utlandet än för arbetare födda i Sverige.

Diagram 6.2 Månadslön efter födelseland. År 2003
Tjänstemän

Endast 400 kronor eller 1,5 procent skiljer i lön för tjänstemän födda utomlands och i Sverige.

Klass och födelseland i fem grupper

Födelseland fördelat på fem grupper visar på stora löneskillnader men även att födda i *utlandet* faktiskt kan ha högre lön än födda i Sverige.

Arbetare från Afrika, Asien och Sydamerika har lägst lön

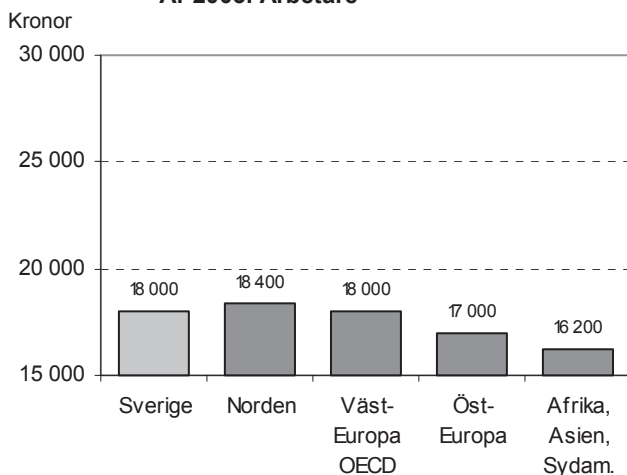
Bland *arbetare* har de som är födda i *Norden* högst lön. Medellönen för dessa var 18 400 kronor vilket var 400 kronor *högre* än för arbetare födda i Sverige. Betydligt lägre löner har arbetare födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Medellönen för dessa är endast 16 200 kronor vilket motsvara 90 procent av medellönen för födda i Sverige. Något högre lön har arbetare födda i *Östeuropa*, 17 000 kronor (se diagram 6.3).

Tjänstemän från Västeuropa och OECD i klar topp

I särklass högst lön har tjänstemän från *Västeuropa och OECD*. Medellönen för dessa är hela 29 500 kronor vilket är 3 000 kronor eller 11 procent mer än för tjänstemän födda i Sverige.

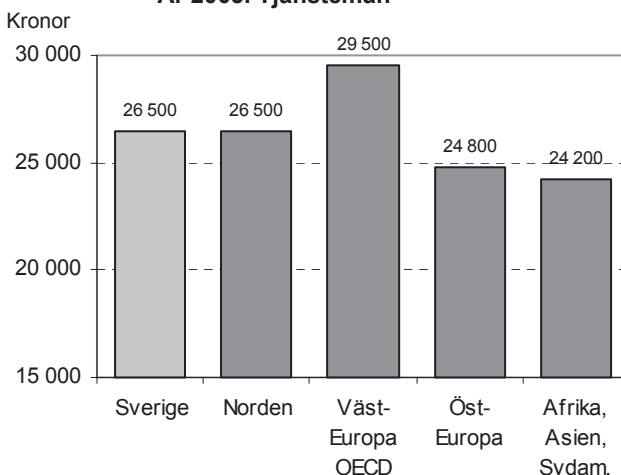
Lägst lön även bland tjänstemän har de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Medellönen för dessa är 24 200 kronor vilket motsvarar 91 procent av lönen för födda i Sverige. Endast några hundralappar högre, 24 800 kronor, är lönen för tjänstemän födda i *Östeuropa* medan tjänstemän födda i *Norden* har samma medellön som födda i *Sverige*, 26 500 kronor (se diagram 6.4).

Diagram 6.3 Månadslön efter födelseland.
År 2003. Arbetare

Lägst lön av alla har arbetare födda i Afrika, Asien och Sydamerika.

Diagram 6.4 Månadslön efter födelseland.
År 2003. Tjänstemän

Högst lön av alla har tjänstemän födda i Västeuropa och OECD.

Varför mindre skillnad bland arbetare och tjänstemän var för sig?

Bland *samtliga* anställda motsvarar lönen för anställda födda i *utlandet* endast *91 procent* av lönen för anställda födda i *Sverige* men delas de anställda upp på *arbetare och tjänstemän* så motsvarar lönen för födda *utomlands* *95* respektive *98 procent* av lönen för födda i *Sverige* (se diagram 6.5). Löneskillnaden beroende på födelseland är alltså större när samtliga anställda jämförs än när arbetare och tjänstemän jämförs var för sig. Vad beror detta på?

Olika andel arbetare och tjänstemän

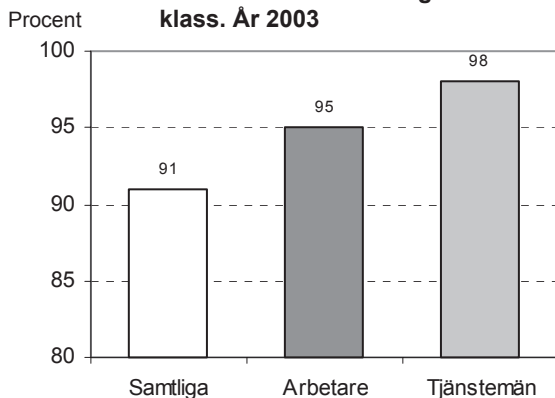
Svaret ligger i att *andelen arbetare och tjänstemän* är olika bland födda i olika länder *samtidigt* som medellönen är betydligt högre för tjänstemän än för arbetare.

Bland anställda födda i *Sverige* är 48 procent arbetare och 52 procent tjänstemän. Bland anställda födda i *utlandet* är hela 63 procent arbetare och endast 37 procent tjänstemän (se diagram 6.6). Andelen högavlönade tjänstemän är alltså betydligt *mindre* bland födda i *utlandet* vilket ger en *lägre* medellönen för samtliga anställda födda i utlandet jämfört med födda i Sverige.

70 procent arbetare från Afrika, Asien och Sydamerika och Östeuropa

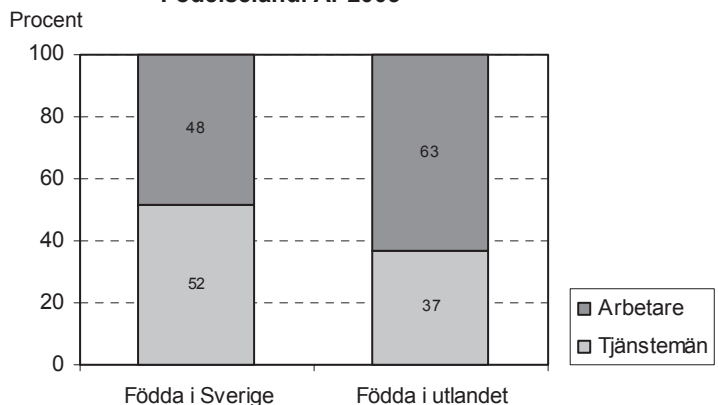
Skillnaden är ännu större när födelseland delas upp i fem grupper. Det vill säga att löneskillnaden är större när *samtliga* anställda från respektive grupp av länder jämförs än när de delas upp på arbetare och tjänstemän (se diagram 6.7).

Diagram 6.5 Lön för födda i utlandet i procent av lön för födda i Sverige efter klass. År 2003

Medellönen för samtliga anställda födda utomlands motsvarar 91 procent av medellönen för samtliga anställda födda i Sverige

Diagram 6.6 Andel arbetare och tjänstemän efter Födelseland. År 2003

Betydligt större andel av de som är födda utomlands är arbetare än bland födda i Sverige.

Mest minskar löneskillnaden för de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* och *Östeuropa* vilket förklaras av att dessa har den mest ojämna fördelningen av arbetare och tjänstemän, drygt 70 procent arbetare och knappt 30 procent tjänstemän (se diagram 6.8).

Ett undantag finns dock och det är *tjänstemän* födda i *Västeuropa och OECD* då löneskillnaden för dessa är något *större* än bland *samtliga* anställda födda i *Västeuropa och OECD*. Även detta är dock en följd av ojämn fördelning av arbetare och tjänstemän fast i detta fall är orsaken en *stor* andel tjänstemän i kombination med att dessa har en relativt *hög* medellön.

Diagram 6.7 Lön för födda utomlands i procent av lön för födda i Sverige. År 2003

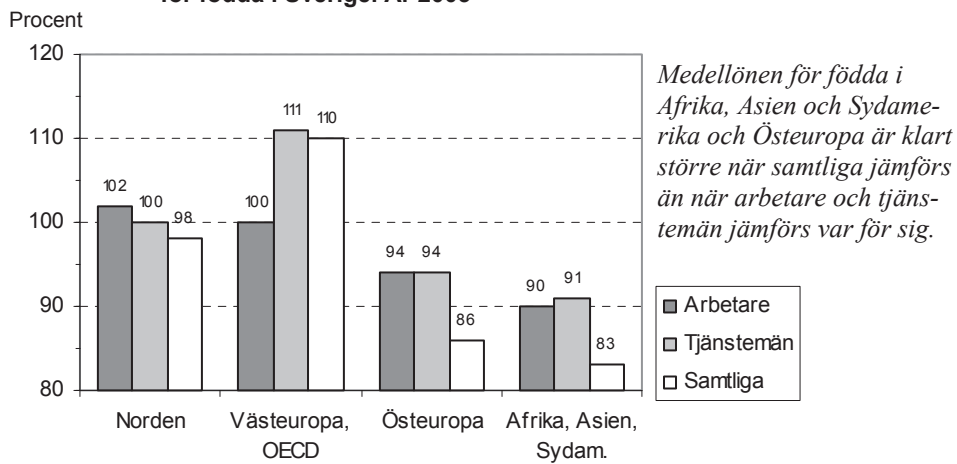
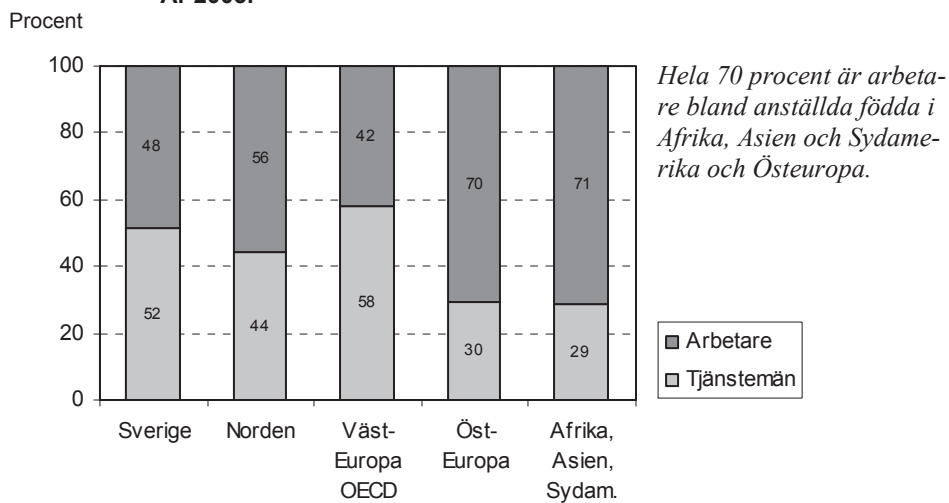

Diagram 6.8 Andel arbetare och tjänstemän efter födelseland År 2003.

7

Lön efter födelseland, klass och sektor

Fördelning efter både *klass* och *sektor* visar på ännu *mindre* löneskillnad mellan födda i olika länder. Skillnaden är dock fortsatt stor mellan olika grupper av länder.

Arbetare

För *arbetare* fördelade på fyra sektorer så är löneskillnaden störst inom sektorn *privat tjänsteproduktion*. Där är lönen 800 kronor *lägre* för anställda födda i *utlandet*. Något mindre löneskillnad är det inom *offentlig sektor* och *tillverkningsindustrin*, 700 respektive 500 kronor, medan det inom *byggnadsindustrin* endast skiljer 100 kronor (se diagram 7.1).

Uttryckt i lön för arbetare födda i *utlandet* i procent av lön för arbetare födda i *Sverige* motsvarar detta runt *96 procent* i alla sektorer utom inom *byggnadsindustrin* där det är *99 procent* som gäller, det vill säga nästan lika lön oberoende av födelseland (se diagram 7.2).

Samma yrke samma sektor samma lön

Löneskillnaden är alltså minst inom *byggnadsindustrin*. Byggnadsindustrin är även den minsta och mest homogena av de fyra sektorerna. Detta kan sammantaget tolkas som att lönerna för anställda med *samma yrke* i *samma sektor* även har *samma lön* - oberoende av födelseland.

Byggnadsindustrin i dubbel roll

Trots att löneskillnaden är minst inom *byggnadsindustrin* så bidrar den ändå till att *öka* löneskillnaden mellan födda i *utlandet* och födda i *Sverige*. Orsaken till detta är den stora skillnaden i *andel byggnadsarbetare*.

Diagram 7.1 Månadslön efter födelseland och sektor år 2003
Arbetare

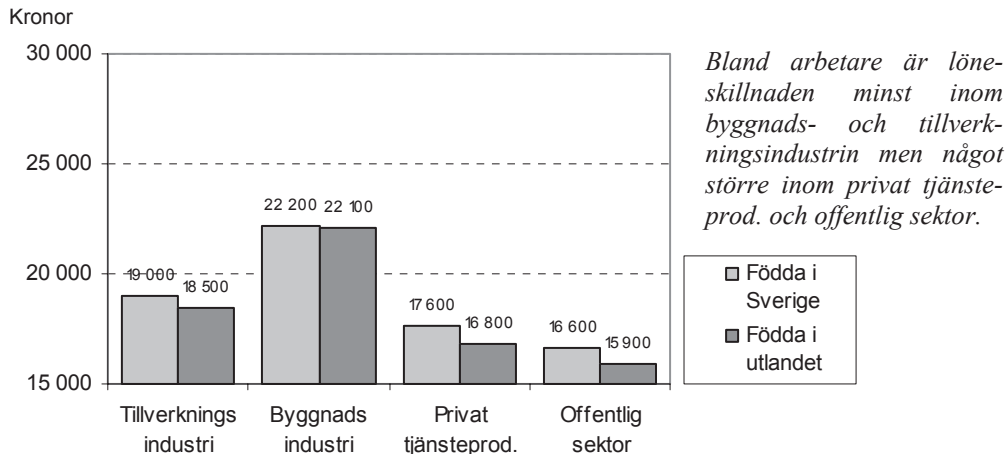
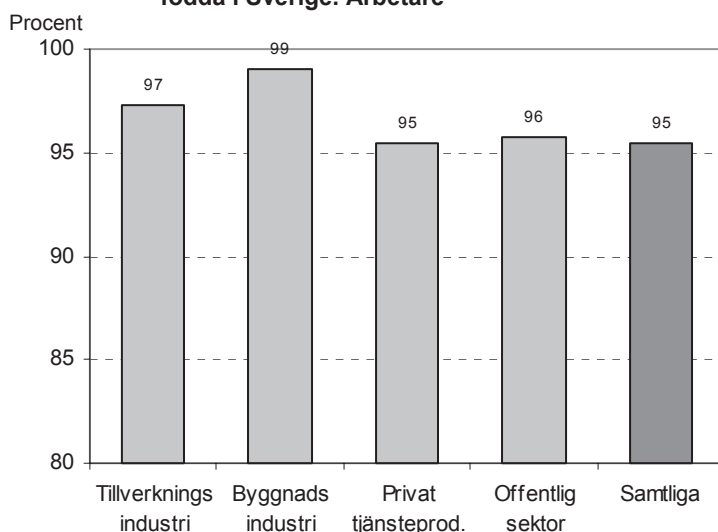

Diagram 7.2 Lön för födda i utlandet i procent av lön för födda i Sverige. Arbetare

Medellönen för födda i utlandet motsvarar cirka 96 procent av medellönen för födda i Sverige förutom inom byggindustrin där det är hela 99 procent som gäller.

Bland alla anställda som är födda i *utlandet* så arbetar endast *tre procent* inom byggindustrin medan *åtta procent* av alla anställda födda i *Sverige* jobbar inom byggindustrin (se tabell 7.1). Denna skillnad i kombination med att lönenivån för arbetare är klart *högst* inom just byggindustrin gör att en mindre andel födda i *utlandet* får del av dessa höga löner vilket medför en lägre medellön för samtliga födda i *utlandet*.

Olika *andel* anställda som är födda i *utlandet* i olika sektorer i kombination med olika *lönenivå* i olika sektorer är alltså förklaringen till att löneskillnad kopplad till födelseland är *större* när *samtliga* arbetare jämföres efter födelseland än när fördelning även sker efter *sektor*.

På liknande sätt påverkar även sektorn *privat tjänsteproduktion* löneskillnaden. Här är dock *lönenivån låg* samtidigt som andelen som är födda utomlands är *hög*.

Tillverkningsindustri och offentlig sektor kan dock sägas bidra till en *minskad* löneskillnad. Inom *tillverkningsindustrin* är andelen födda i utlandet *hög* samtidigt som även lönerna är *höga*. Inom *offentlig sektor* gäller det omvända, det vill säga *låg* andel födda i utlandet i kombination med *låg* lönenivå.

Tabell 7.1 Andel anställda efter födelseland, klass och sektor. År 2003

	Födda i Sverige	Födda i utlandet
Arbetare		
Tillverkningsindustri	24	27
Byggnadsindustri	8	3
Privat tjänsteproduktion	36	40
Offentlig sektor	33	30
Tjänstemän		
Tillverkningsindustri	14	13
Byggnadsindustri	2	1
Privat tjänsteproduktion	41	41
Offentlig sektor	44	45

Sammantaget så är det dock *byggindustrin* och dess stora skillnad i såväl *andel anställda* som i *lönenivå* som får störst nettoeffekt på medellönen när *samtliga* anställda jämföres efter födelseland.

Tjänstemän

Bland *tjänstemän* är lönen cirka 1 000 kronor *lägre* för de som är födda i *utlandet* i de *tre privata sektorerna*. Inom *offentlig sektor* är däremot medellönen 500 kronor *högre* för tjänstemän födda i *utlandet* (se diagram 7.3).

Uttryckt i medellön för tjänstemän födda i *utlandet* i procent av medellön för tjänstemän födda i *Sverige* så motsvarar detta mellan *95-98 procent* inom de tre privata sektorerna medan den inom *offentlig sektor* är hela *102 procent* (se diagram 7.4).

Diagram 7.3 Månadslön efter födelseland och sektor år 2003
Tjänstemän

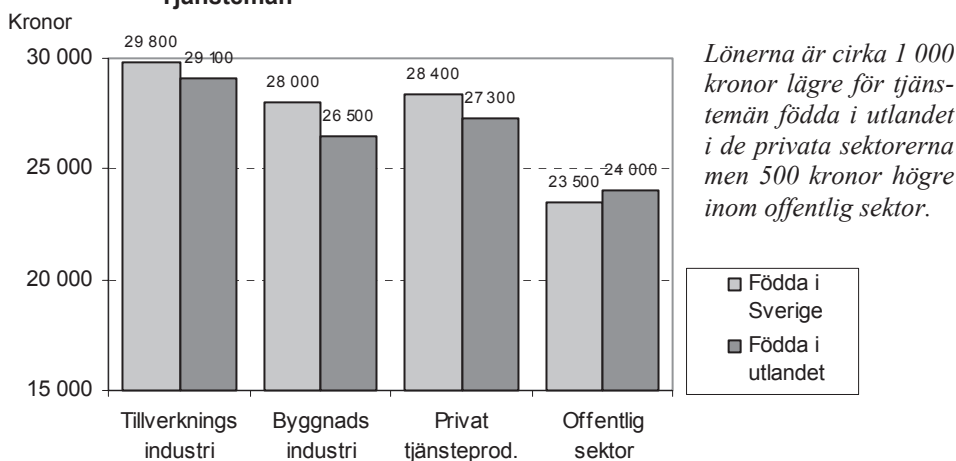
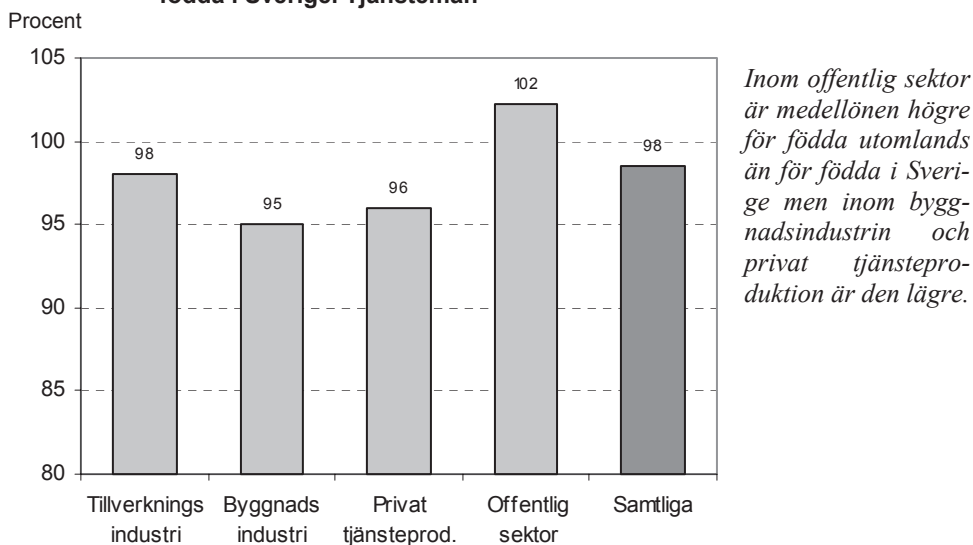

Diagram 7.4 Lön för födda i utlandet i procent av lön för födda i Sverige. Tjänstemän

Läkare minskar löneskillnad

För att finna orsaken till att medellönen är högre för födda i utlandet inom just *offentlig sektor* så måste lönerna för tjänstemän studeras ända ner på yrkesnivå. Där visar sig att förklaringen till stor del ligger i att *andelen läkare* är betydligt *högre* bland tjänstemän födda i *utlandet* än bland tjänstemän födda i *Sverige*.

Bland tjänstemän födda i *utlandet* som arbetar inom *landstingskommunal* sektor är hela 32 procent läkare medan bland födda i *Sverige* endast 12 procent är läkare. Den *höga* andelen läkare födda i *utlandet* i kombination med läkarnas relativt *höga* löner medför alltså att medellönen för samtliga tjänstemän födda i *utlandet* är högre än för tjänstemän födda i *Sverige* inom offentlig sektor.

Sektor och födelseland i fem grupper

Fördelning efter sektor och födelseland i fem grupper visar att löneskillnaden inom respektive sektor är mindre inom de flesta grupper av födelseländer även om skillnaden inte är så stor (se tabell 7.2).

Tydlig skillnad är det dock för arbetare och tjänstemän födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Lönen för *samtliga arbetare* födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* motsvarar endast *90 procent* av lönen för födda i *Sverige*. Inom respektive sektor är dock lönen mellan *92-94 procent*. Orsaken till att löneskillnaden blir större när samtliga arbetare jämförs är att hela 82 procent av arbetarna från *Afrika, Asien och Sydamerika* arbetar inom *privat tjänstproduktion* och *offentlig sektor* där lönerna generellt är lägre än inom *tillverknings- och byggnadsindustrin*. Bland arbetare födda i Sverige jobbar 67 procent i servicesektorena.

Observera att tolkningar av resultaten på denna detaljerade redovisningsnivå bör ske med försiktighet med hänsyn till urvalets begränsade storlek. Med anledning av detta görs här inga djupare analyser av resultaten för de fem grupperna med födelseländer.

Slutsats

Sammantaget blir slutsatsen att löneskillnaden mellan födda i *utlandet* och födda i *Sverige* inte är större än *3-4 procent* när hänsyn tas till fördelning efter både *klass och sektor*. Födelseland uppdelade på fem grupper visar dock på större skillnad då födda i *Afrika, Asien, Sydamerika* och *Östeuropa* har cirka *6-7 procent* lägre lön medan födda i *Norden, Västeuropa* och *OECD* har lika eller till och med högre lön än födda i *Sverige*.

Ska detta tolkas som diskriminering av invandrare från vissa delar av världen? Kanske till viss del men det finns en egenskap som i praktiken kan misstänkas generera en viss löneskillnad för de som är födda i *utlandet* och det är *längden* på den tid man bott i Sverige. Följande kapitel handlar om detta.

Tabell 7.2 Månadslön efter klass, sektor och födelse land. År 2003

Födelse land	Sektor	Månadslön			Lön i procent av lön för födda i Sverige		
		Arbetare	Tjänste- män	Samtliga	Arbetare	Tjänste- män	Samtliga
Sverige	Tillverkningsindustri	19 000	29 800	23 100	-	-	-
	Byggnadsindustri	22 200	28 000	23 600	-	-	-
	Privat tjänsteproduktion	17 600	28 400	23 500	-	-	-
	Offentlig sektor	16 600	23 500	20 600	-	-	-
	Samtliga	18 000	26 500	22 400	-	-	-
Norden	Tillverkningsindustri	19 300	28 500	21 600	102	96	93
	Byggnadsindustri	23 000	28 600	24 000	103	102	102
	Privat tjänsteproduktion	18 100	27 900	23 300	103	98	99
	Offentlig sektor	16 700	24 300	20 600	101	103	100
	Samtliga	18 400	26 500	21 900	102	100	98
Västeuropa och OECD	Tillverkningsindustri	19 200	32 400	25 400	101	109	110
	Byggnadsindustri
	Privat tjänsteproduktion	17 900	32 600	26 100	101	115	111
	Offentlig sektor	16 000	25 100	22 500	97	107	109
	Samtliga	18 000	29 500	24 700	100	111	110
Östeuropa	Tillverkningsindustri	17 900	25 800	18 900	94	87	82
	Byggnadsindustri
	Privat tjänsteproduktion	16 800	25 200	19 400	95	88	82
	Offentlig sektor	15 600	24 400	19 400	94	104	94
	Samtliga	17 000	24 800	19 300	94	94	86
Afrika, Asien och Sydamerika	Tillverkningsindustri	17 900	29 500	20 400	94	99	88
	Byggnadsindustri
	Privat tjänsteproduktion	16 100	24 200	18 100	92	85	77
	Offentlig sektor	15 400	22 900	18 100	93	97	88
	Samtliga	16 200	24 200	18 500	90	91	83

.. Uppgift för osäkert för att redovisas.

8

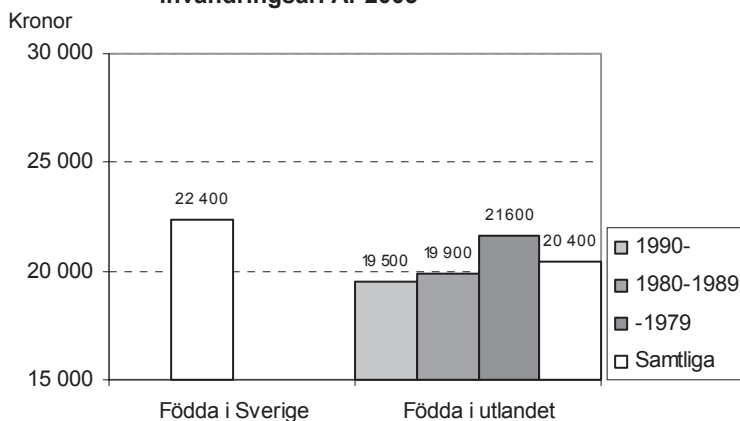
Lön efter födelseland och invandringsår

Lönenivån tycks ha ett klart samband med invandringsår. Det vill säga att ju längre en anställd bott i Sverige desto högre lön kan man förvänta sig att han eller hon har. Sambandet är tydligt när *samtliga anställda* jämförs efter födelseland och invandringsår. Likaså bland enbart *arbetare* men bland *tjänstemän* tycks sambandet bli osäkert.

Samtliga anställda

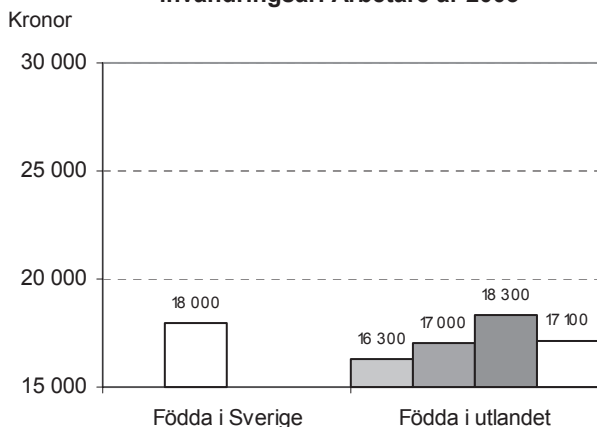
Medellönen för *samtliga* anställda som är födda i *utlandet* är 20 400 kronor i månaden. För de som invandrat år *1990 eller senare*, det vill säga de som invandrat senast och därmed varit bosatta *kortast* tid i Sverige, är medellönen endast 19 500 kronor medan medellönen för de som invandrat år *1979 eller tidigare* och varit bosatta *längst* tid i Sverige, är 21 600 kronor. Även detta är dock mindre än medellönen för de som är födda i *Sverige* (se diagram 8.1).

Diagram 8.1 Månadslön efter födelseland och invandringsår. År 2003

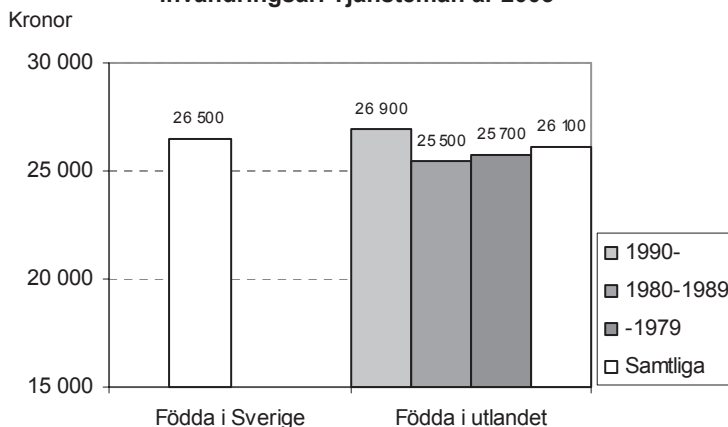
Lönen blir högre ju längre sedan de som är födda i utlandet invandrat.

Diagram 8.2 Månadslön efter födelseland och invandringsår. Arbetare år 2003

Bland arbetare är sambandet mellan lön och invandringsår tydligt och de som invandrat före 1979 har t.o.m. högre lön än födda i Sverige.

Diagram 8.3 Månadslön efter födelseland och invandringsår. Tjänstemän år 2003

Bland tjänstemän är sambandet mellan lön och invandringsår inte lika tydligt då de som invandrat senast har högst lön.

Arbetare med *flest* år i Sverige har högst lön

Bland *arbetare* är sambandet mellan lön och invandringsår tydligt och lönen för de som invandrat senast är klart lägre än för de som invandrat tidigast. För de som invandrat *1990 eller senare* är medellönen 16 300 kronor och för de som invandrat på *80-talet* 17 000 kronor. För de arbetare som varit längst tid i Sverige och invandrat *1979 eller tidigare* är medellönen 18 300 kronor vilket är 300 kronor *högre* än medellönen för arbetare födda i *Sverige* (se diagram 8.2)

Tjänstemän med *minst* år i Sverige har högst lön

Bland *tjänstemän* är sambandet mellan lön och invandringsår inte lika tydligt då lönen är *högst* för de som invandrat *1990 eller senare*. Medellönen för dessa var hela 26 900 kronor vilket är klart högre än för de som invandrat tidigare och dessutom 400 kronor *högre* än för tjänstemän födda i *Sverige*. Bland de som invandrat *1989 eller tidigare* så tycks dock sambandet mellan lön och invandringsår se mer förväntansriktigt ut, det vill säga att de som invandrat *1979 eller tidigare* har högre medellön än de som invandrat *1980-1989*. Skillnaden är dock endast 200 kronor (se diagram 8.3).

Stor skillnad mellan olika födelseländer

Förklaringen till tjänstemännens något oväntade samband mellan lön och invandringsår ligger i att tjänstemän är en betydligt mer heterogen grupp än arbetare. Det gäller dels *lönespridningen*, som är betydligt större bland tjänstemän, och dels *stor skillnad i medellön* beroende på *födelseland*.

Detta framgår i följande avsnitt där födelseland fördelas på *fem grupper*.

Invandringsår och födelseland i fem grupper

Liten skillnad bland arbetare

Arbetare fördelade efter invandringsår och födelseland i fem grupper visar inte på några större skillnader mellan de fem grupperna med födelseländer. De gäller framförallt *mönstret* att medellönen *ökar* ju *tidigare* invandringsåret är på samma sätt som visats ovan för samtliga anställda (se diagram 8.4).

Lönenivån varierar däremot ganska mycket mellan grupperna av länder. Främst är det de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* som har lägre medellön än övriga grupper, cirka 1 500 kronor lägre inom respektive intervall av invandringsår. Medellönen för födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* är dessutom den enda grupp som inte är i närheten av medellönen för *födda i Sverige*. Skillnaden är hela *1 100 kronor* för de som invandrat *1979 eller tidigare*.

Men stor skillnad bland tjänstemän

Tjänstemän fördelade efter invandringsår och födelse-land i fem grupper uppvisar däremot stor skillnad i såväl mönster som lönenivå mellan grup- perna av länder (se diagram 8.5).

Mönstret att medellönen ökar ju tidigare invandringsåret är tycks bara gälla de tjänstemän som är födda i *Östeuropa* och *Afrika, Asien och Sydamerika*. För de tjänstemän som är födda i *Norden* eller *Västeuropa och OECD* tycks det omvända sambandet gälla, det vill säga att medellönen *minskar* ju tidi- gare invandringsåret är. Förklaringen till detta ligger troligen till viss del i att personal till tjänster som kräver högutbildad specialkompetens är en bristvara i Sverige och att rekryteringen då även sker utomlands, främst från övriga Norden och Västeuropa och då med erbjudande om höga löner.

Diagram 8.4 Månadslön efter födelse-land och invandringsår. Arbetare år 2003

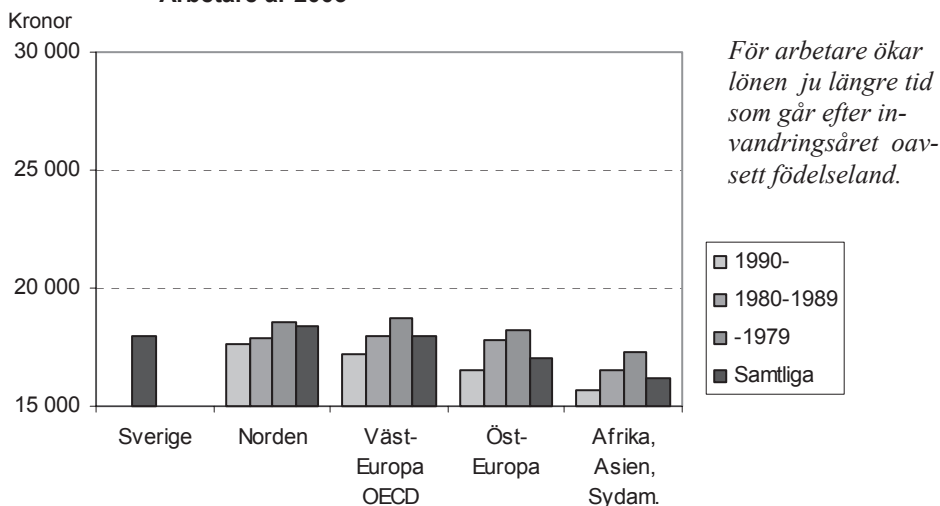
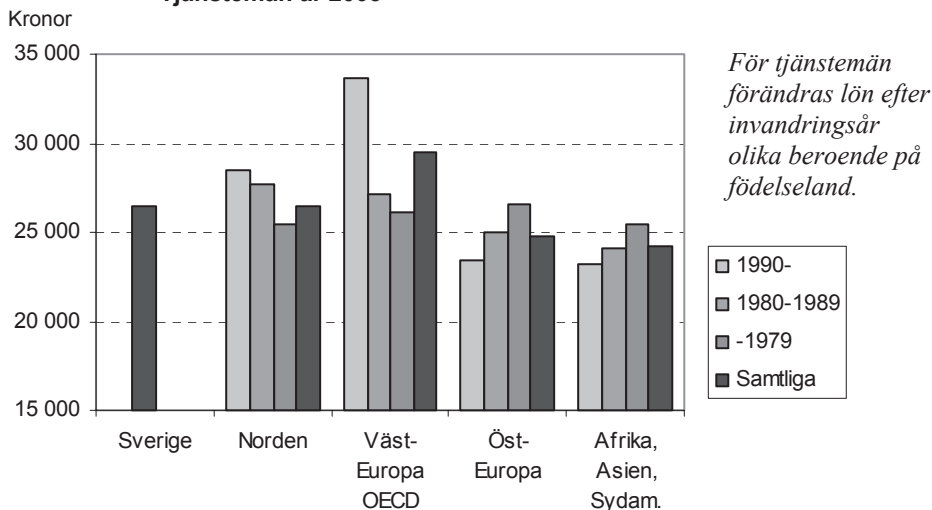

Diagram 8.5 Månadslön efter födelse-land och invandringsår. Tjänstemän år 2003

Här görs dock ingen djupare analys av denna grupp högavlönade tjänstemän utan det konstateras bara att förutsättningarna för att få välbetalda jobb i Sverige tycks variera beroende på från vilken del av världen man har sitt ursprung. Efterfrågan på specialkompetens är troligen en anledning och den specialkompetensen finns tydligen främst i andra *rika* länder.

Av de som invandrat från vad som vanligen betraktas som *fattiga* länder, i förhoppning om en bättre tillvaro och ett jobb att försörja sig på, lyckas endast ett fåtal få välbetalda tjänstemannajobb redan efter några enstaka år i Sverige. Med tiden så blir det dock allt fler tjänstemän även bland dessa invandrargrupper vilket framgår av följande avsnitt.

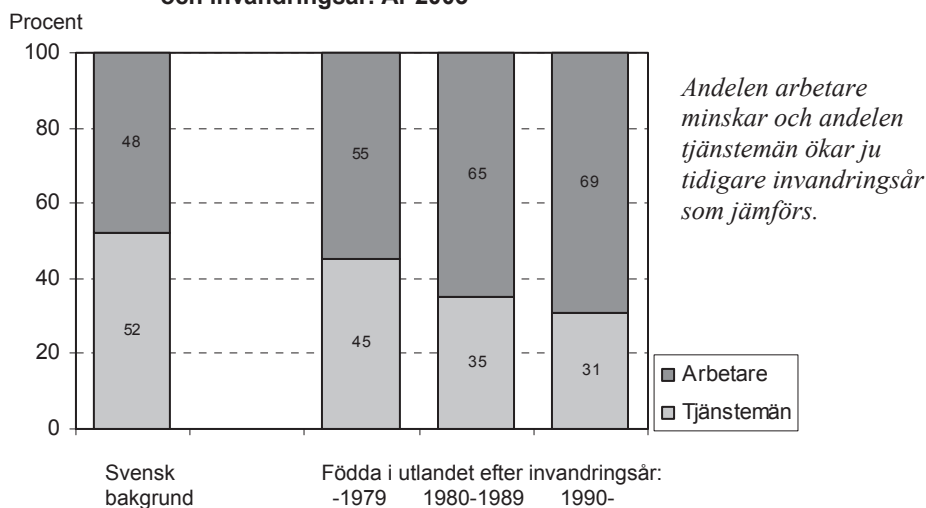
Andel arbetare och tjänstemän efter invandringsår

Andel arbetare minskar med antal år i Sverige

Andel arbetare och tjänstemän uppvisar ett klart samband med *invandringsår* då andelen arbetare är störst bland de som invandrat senast. Bland de som invandrat *1990 eller senare* så är hela *69 procent arbetare* och endast *31 procent tjänstemän* medan det bland de som invandrat *1979 eller tidigare* är *55 procent arbetare* och *45 procent tjänstemän* vilket är betydligt mer likt vad som gäller för födda i *Sverige* av vilka *48 procent* är arbetare och *52 procent tjänstemän* (se diagram 8.6).

Ett samband mellan *invandringsår och klass* är dock inte så överraskande med tanke på att de flesta tjänstemannayrken kräver eftergymnasial utbildning. Visserligen är de som invandrar till Sverige oftast väl utbildade men deras utbildning behöver ofta kompletteras för att motsvara de krav som gäller i Sverige och detta tar rimligen något år för en nyligen invandrad person att skaffa. Ett arbetaryrke som inte kräver svensk eftergymnasial utbildning är då säkert lättare att få som första jobb.

Diagram 8.6 Andel arbetare och tjänstemän efter födelseland och invandringsår. År 2003

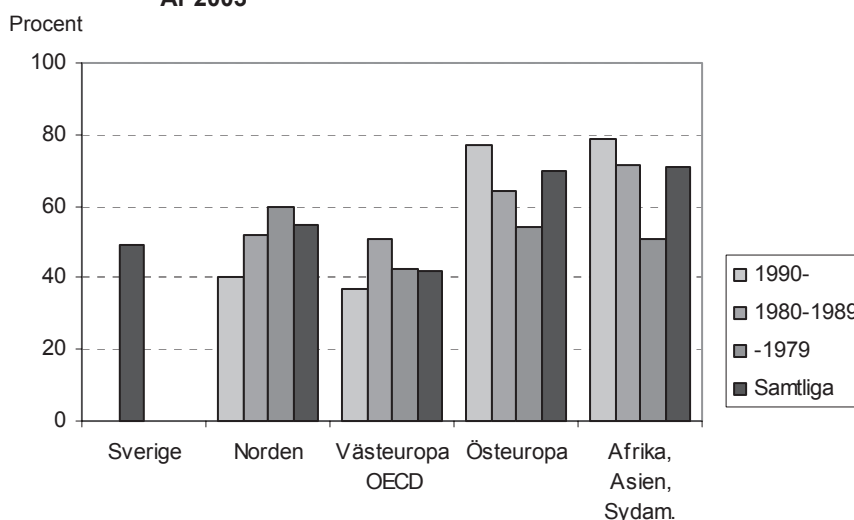

Denna skillnad i andel arbetare och tjänstemän *förstärker* löneskillnaden bland *samtliga* anställda efter födelse-land enligt vad som visats ovan (se diagram 8.1) jämfört med den bild som ges för arbetare respektive tjänstemän var för sig (se diagram 8.2 och 8.3). Med detta avses det faktum att medellönen för *samtliga* anställda födda i *utlandet oavsett* invandringsår är betydligt *lägre* än medellönen för födda i *Sverige*, vilket alltså *inte* är fallet för arbetare respektive tjänstemän. Orsaken till detta är alltså rent klass- och yrkesrelaterat då andelen *arbetare* med relativt låga löner är *högre* bland anställda födda i *utlandet* än bland anställda födda i *Sverige*.

Ännu större skillnad mellan födelse-land i fem grupper

När *födelse-land* fördelas på fem grupper så varierar *andelen* arbetare och tjänstemän än mer. Klart högst andel *arbetare* finns bland de som invandrat *1990 eller senare* från *Östeuropa* och *Afrika, Asien och Sydamerika*. Nästan *80 procent* av dessa är *arbetare*. Andelen arbetare *minskar* dock med antalet år efter invandringsåret och för de som invandrat *1979 eller tidigare* så är andelen arbetare strax över 50 procent, det vill säga nästan på samma nivå som genomsnittet för födda i *Sverige* (se diagram 8.7).

Diagram 8.7 Andel arbetare efter födelse-land och invandringsår. År 2003

Andelen arbetare är nästan 80 procent bland de som invandrat 1990 eller senare från Afrika, Asien, Sydamerika eller Östeuropa men minskar till nära 50 procent för de som invandrat 1979 eller tidigare.

Finländska arbetare

Bland de som invandrat från Norden tycks andelen arbetare öka med antalet år efter invandringsåret. Detta är en effekt av den stora arbetskraftsinvandring från Finland som skedde på 60- och 70-talet. Flertalet av dessa anställdes som arbetare inom tillverkningsindustrin och tydligen har stora delar av dessa fortsatt som arbetare medan de som invandrat senare i allt högre grad blir tjänstemän.

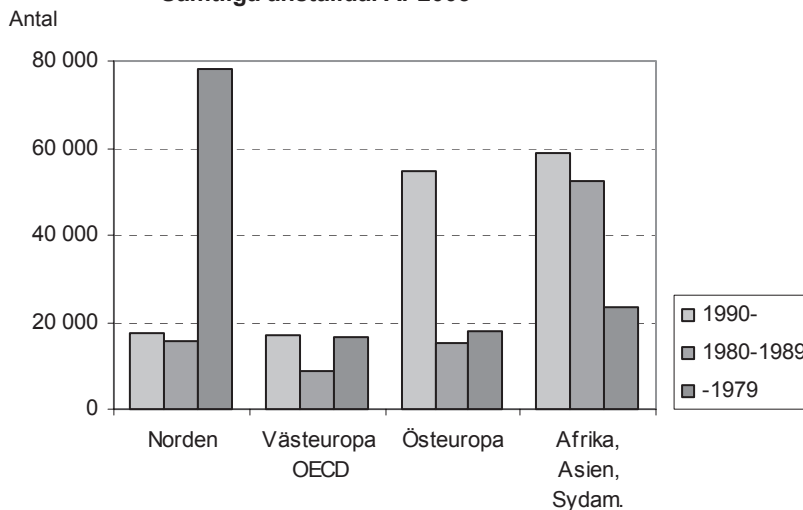
Även antalet varierar kraftigt med invandringsår

Ytterligare en aspekt som bör beaktas när medellön jämförs efter födelse-land är att *antal* anställda varierar kraftigt efter *invandringsår* och *födelse-land*. Detta är tydligast för de som invandrat från *Norden*. Av dessa invandrade 78 000 år 1979 eller tidigare medan endast 15 400 invandrade 1980-1989 och 17 500 år 1990 eller senare. Medellönen för samtliga som invandrat från *Norden* bestäms alltså i huvudsak av lönen för de som invandrat 1979 eller tidigare (se diagram 8.8).

Bland de som invandrat från *Östeuropa* är det de som invandrat 1990 eller senare som är klart flest och bland invandrade från *Afrika, Asien och Sydamerika* är det de som invandrat 1980 eller senare som tillsammans är flest. Endast de som invandrat från *Västeuropa och OECD* är någorlunda jämt fördelade efter invandringsår.

Detta i kombination med den tidigare visade variationen i *andel* arbetare och tjänstemän efter födelse-land och invandringsår ger sammantaget stora löne-skillnader mellan anställda från olika länder som alltså främst beror på *klass* vilket i sin tur varierar med *antal* år i Sverige

Diagram 8.8 Antal anställda efter födelse-land och invandringsår. Samtliga anställda. År 2003

Bland samtliga anställda är knappt 80 000 födda i Norden, främst Finland, och invandrade till Sverige 1979 eller tidigare. I diagram 8.7 framgår att 60 procent av dessa är arbetare.

9

Lön efter födelseland, ålder och antal år boende i Sverige

Skillnaden i medelåldern för anställda födda i utlandet eller i Sverige är liten. Men mellan olika födelseländer är skillnaden stor.

För samtliga anställda är medelåldern 42 år både för födda i *utlandet* och i *Sverige*. Bland arbetare och tjänstemän var för sig är det dock en liten skillnad. Medelåldern för *arbetare* födda i *utlandet* är 41 år och för födda i *Sverige* 40 år. Medelåldern för *tjänstemän* födda i *utlandet* är 43 år och för tjänstemän födda i *Sverige* 44 år (se tabell 9.1).

Stor åldersskillnad mellan födelseländer

Födelseland uppdelad i fem grupper visar dock på stora skillnader. Klart högst medelålder har de som är födda i *Norden*, 47 år, medan medelåldern för födda i *Afrika*, *Asien* och *Sydamerika* endast är 37 år. Skillnaden i medelålder mellan dessa två grupper är alltså hela 10 år. Denna åldersskillnad speglar dock olika tidsperioder av invandring. Som exempel kan nämnas den stora arbetskraftsinvandringen på 60- och 70-talets av unga finländare som nu 30-40 år senare börjar komma upp i åren samtidigt som invandringen från Finland minskat och därmed stiger medelåldern för hela gruppen som är födda i Finland och Norden.

Tabell 9.1 Medelålder för anställda efter etniskt bakgrund år 2003

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	40	44	42
Födda i Sverige	40	44	42
Födda i utomlands	41	43	42
Därav i:			
Norden	47	46	47
Västeuropa o OECD	43	43	43
Östeuropa	40	43	41
Afrika, Asien, Sydamerika	37	40	37

På senare år har invandringen istället ökat från länder i *Afrika*, *Asien* och *Östeuropa*. De som är födda i dessa länder har alltså inte hunnit bo så många år i Sverige ännu och inte heller åldrats så många år varför medelåldern för dessa ännu ligger några år under genomsnittet.

I denna studie är det dock *lön efter födelseland* som är huvudämnet och frågan blir då om det skiljer i lön mellan anställda med olika födelseland men med *samma ålder*.

Stor löneskillnad bland arbetare i samma ålder

Bland *arbetare* så visar det sig att de som är födda i *utlandet* har klart *lägre* lön än sina *jämnåriga* födda i *Sverige*. Det gäller i nästan alla åldrar utom i de högsta åldersklasserna runt 60 år. Skillnaden är störst i åldrarna 25-50 år, runt 1 500 kronor (se diagram 9.1).

Mindre skillnad bland tjänstemän, förutom runt 50

Tjänstemän har i stort sett lika hög lön oavsett födelseland ända upp till cirka 40 års ålder. Fram till dess stiger lönerna för tjänstemän drastiskt och till synes i samma takt både för födda i *utlandet* och födda i *Sverige*. I åldrarna 45 till 55 så är det däremot ett lönegap och tjänstemän födda i *utlandet* har cirka 1 500 kronor lägre lön än tjänstemän födda i *Sverige* (se diagram 9.2).

Studier möjlig förklaring

Åldern tycks alltså påverka lönen för anställda födda i *utlandet* i den meningen att de har *lägre* lön än *jämnåriga* som är födda i *Sverige*, dock inte för alla anställda i alla åldrar. Detta är kanske inte ett helt oväntat resultat med tanke på att en invandrad vuxen person troligen ägnar något år till att lära sig till exempel svenska och annat som krävs för att kunna få ett jobb.

Diagram 9.1 Månadslön efter födelseland och ålder.
År 2003. Arbetare

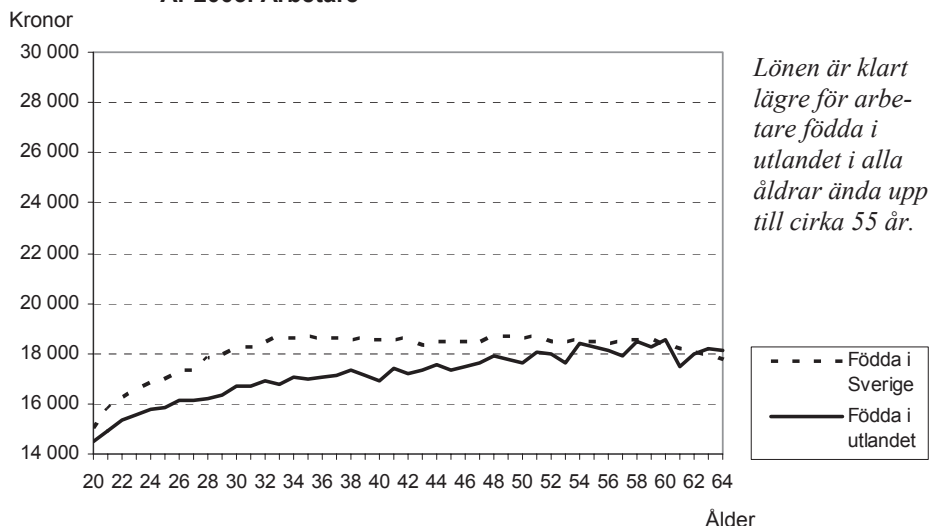
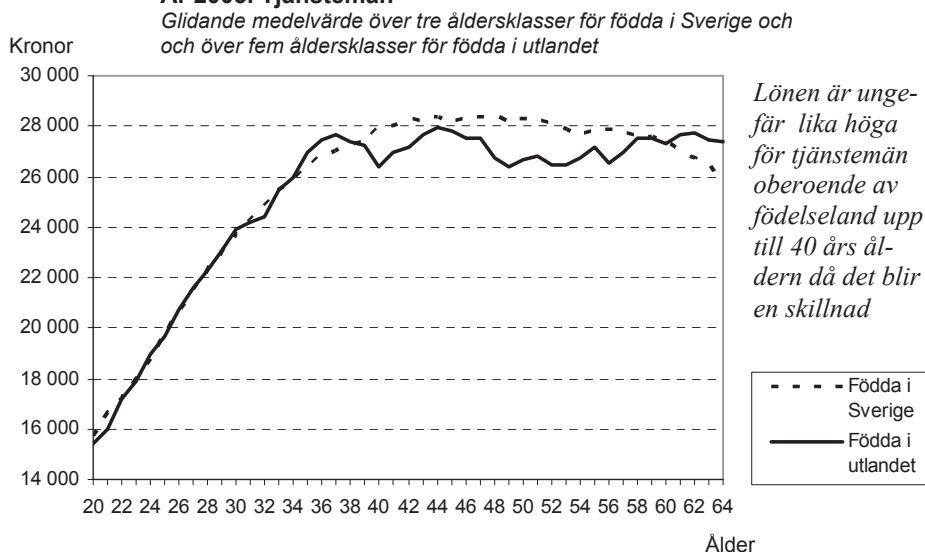

Diagram 9.2 Månadslön efter födelseland och ålder.
År 2003. Tjänstemän

Antal år i Sverige

Ett alternativ till lön efter ålder är lön efter *antal år boende i Sverige i åldern 18 år eller mer*. Det vill säga hur många år en person varit bosatt i Sverige i *vuxen* ålder.

Antal år boende i Sverige i vuxen ålder

Född i Sverige

En person som är 20 år och född i Sverige är inne på sitt 3e år som boende i Sverige i vuxen ålder, det vill säga 18 år eller mer.

Invandrat i vuxen ålder

En person som invandrat år 2001 då hon/han var 18 år eller äldre är år 2003 inne på sitt 3e år som boende i Sverige.

20 år i Sverige ger lika lön för arbetare

Resultaten för *arbetare* visar att lönen är klart *lägre* för arbetare födda i *utlandet* som bott i Sverige i vuxen ålder *kortare* tid än cirka 20 år jämfört med arbetare födda i *Sverige*. Därefter minskar löneskillnaden och de som bott i Sverige i vuxen ålder cirka *30 år eller mer* har samma lönenivå som de med svensk bakgrund. Löneskillnaden tycks alltså minska allt eftersom en invandrad person integreras i det svenska samhället och slutligen når samma ställning i yrkeslivet som en infödd. Möjligen kan det tyckas att 20 år är en lite väl lång tid för denna integrering (se diagram 9.3).

Diagram 9.3 Månadslön efter födelseland och antal år boende i Sverige i åldern 18 år eller äldre. År 2003. Arbetare

Kronor
Glidande medelvärde över tre åldersklasser för födda i utlandet

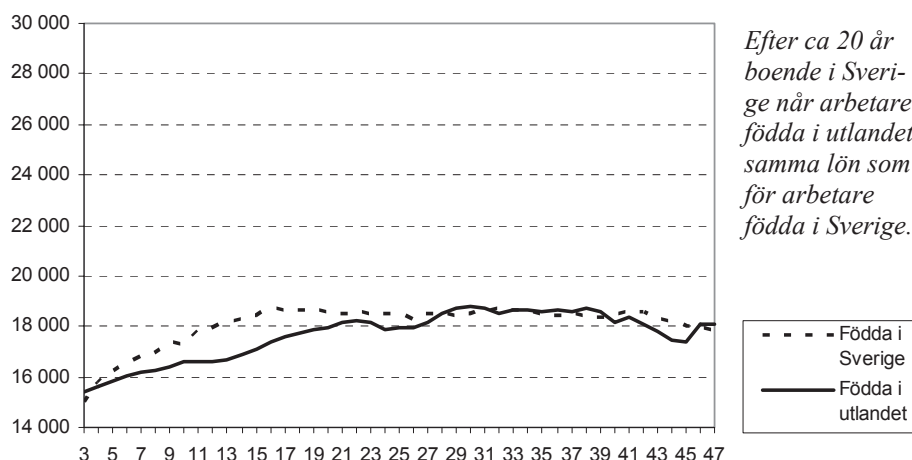

Diagram 9.3 kan även tolkas utifrån att lönen för arbetare stiger i *långsam* takt de första åren upp till cirka 18 500 kronor där lönen sedan *planar ut*. För arbetare födda i *Sverige* tar det cirka *15 år* att nå upp till denna lönenivå medan det tar knappt *30 år* för arbetare födda i *utlandet*.

Noterat angående lön efter ålder jämfört med lön efter antal år i Sverige för arbetare

En jämförelse av kurvorna för *arbetare* födda i *utlandet* efter *ålder* i diagram 9.1 och efter *antal år* i Sverige i diagram 10.1 visar att nästan hela kurvan i diagram 10.1 ligger på en *högre* nivå än i diagram 9.1. Detta kan tyckas ologiskt då det är exakt samma dataunderlag för båda diagrammen. Förklaringen är att de cirka 50 000 arbetare som är födda *utomlands* och som har lön *över 18 000 kronor* hamnar i olika delar av de två diagrammen. I diagram 9.1 ligger nästan alla i åldrarna 55-60 år medan de i diagram 10.1 är ganska jämnt fördelade i det betydligt längre intervallet 25-42 år vilket gör att de med löner *under 18 000 kronor* trycks ihop i ett mindre antal årsgrupper i diagram 10.1 än i diagram 9.1.

Tjänstemän helt annorlunda

För *tjänstemän* skiljer sig lön efter antal år i Sverige radikalt beroende på födelseland. Skillnaden är tydligast de första tio åren.

Tjänstemän födda i *Sverige* har en löneutveckling där lönen ökar i takt med att antal år i arbetslivet ökar. För tjänstemän födda i *utlandet* tycks det vara *tvärt om* då dessa tycks ha *högst* lön när de *börjar* arbeta för att sedan få *sänkt* lön. Detta är knappast en korrekt bild för enskilda individer utan bara en förändring av medelvärdet över tiden där olika bakomliggande faktorer förklarar den något ologiska kurvan i diagram 9.4.

Många högutbildade får hög lön direkt

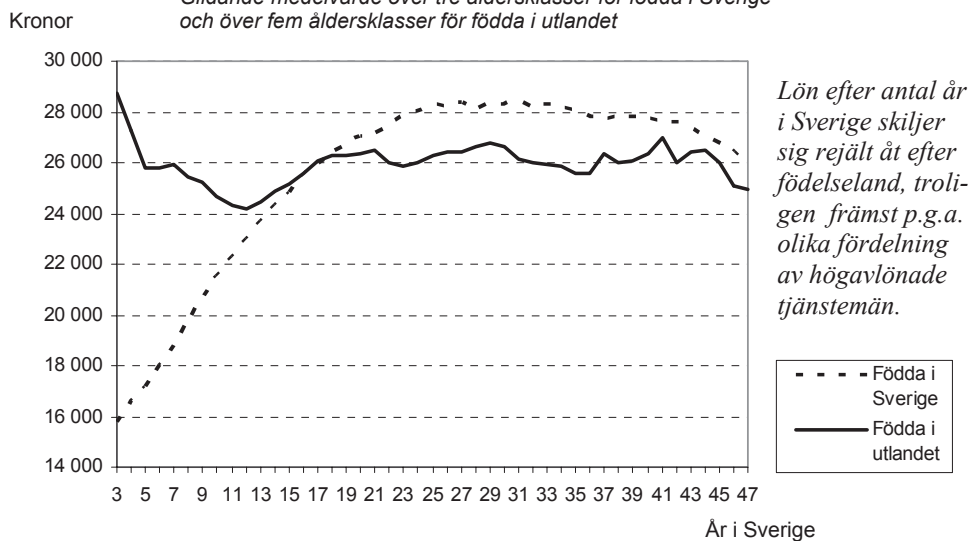
Förklaringen ligger i de tjänstemän som nästan direkt efter att de invandrat till Sverige får ett högavlönat arbete. Det gäller främst högutbildade tjänstemän som redan innan sin invandring till Sverige skaffat sig den utbildning och kompetens som kräves. Med tiden tillkommer dock allt fler tjänstemän födda i *utlandet* som gör sin karriär som brukligt, det vill säga med ett första jobb i de nedre lönenivåerna. Därav kurvans lutning neråt de tio första åren i diagram 9.4.

Chefer och direktörer förklarar olika utplaning

Efter cirka 20 år i Sverige tycks lönen för tjänstemän födda i *utlandet* plana ut strax över 26 000 kronor medan lönen för tjänstemän födda i *Sverige* fortsätter att stiga ytterligare några år för att sedan plana ut strax över 28 000 kronor. Löneutvecklingen tycks alltså plana ut tidigare i karriären för födda utomlands.

Diagram 9.4 Månadslön efter födelseland och antal år boende i Sverige i åldern 18 år eller äldre. År 2003. Tjänstemän

Glidande medelvärde över tre åldersklasser för födda i Sverige och över fem åldersklasser för födda i utlandet

En förklaring till detta är *ojämn* fördelning efter födelse-land bland *chefer och verkställande direktörer* i kombination med att dessa har betydligt *högre medellön* än övriga tjänstemän. Av totalt cirka 126 000 chefer och direktörer i stora och medelstora företag eller organisationer så är 118 000 födda i *Sverige* och 7 000 födda i *utlandet*. Det motsvarar *7,5 procent* av samtliga tjänstemän födda i *Sverige* men bara *4,9 procent* tjänstemän födda i *utlandet* (se tabell 9.2).

Noterbart är dock att medellönen för chefer födda *såväl i utlandet som i Sverige* är drygt 40 000 kronor. Chefer födda i *utlandet* är alltså i klar minoritet men de har ändå lika hög medellön som sina kollegor som är födda i *Sverige*.

Tabell 9.2 Chefer och direktörer i stora och medelstora företag eller organisationer (ssyk=12). År 2003.

	Antal	Procent av samtliga tjänstemän	Månadslön
Chefer och direktörer			
Födda i Sverige	118 400	7,5	40 800
Födda i utlandet	7 300	4,9	40 500
Samtliga tjänstemän			
Födda i Sverige	1 595 000	..	26 500
Födda i utlandet	139 000	..	26 100

10

Slutord

Avslutningsvis så sammanfattas här studiens resultat med att visa hur löneskillnaden mellan födda i utlandet och födda i Sverige *minskar* ju mindre och mer homogen grupp som studeras.

Stor löneskillnad bland samtliga anställda

När lön efter födelseland jämförs bland *samtliga* anställda så är löneskillnaden stor och medellönen för födda i *utlandet* motsvarar *91 procent* av medellönen för födda i *Sverige* (se diagram 10.1)

Mindre löneskillnad bland arbetare

Bland enbart *arbetare* är dock löneskillnaden klart mindre och medellönen för födda i *utlandet* ökar till *95 procent* av medellönen för födda i *Sverige*.

Nästan ingen löneskillnad bland arbetare inom enskilda sektorer

Delas *arbetarna* upp ytterligare så minskar även löneskillnaden ytterligare och inom *byggnadsindustrin* är medellönen för födda i *utlandet* *99 procent* av medellönen för födda i *Sverige*, det vill säga nästan lika lön oavsett födelseland.

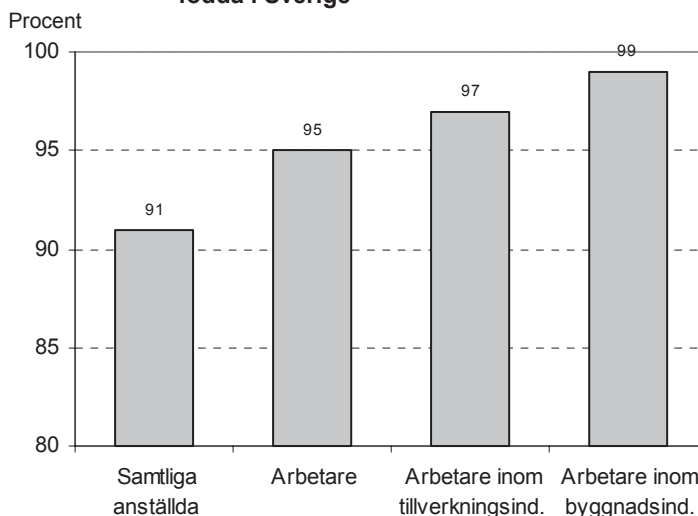
Olika andel arbetare och tjänstemän förklarar olika löneskillnad

Förklaringen till att löneskillnaden är stor bland *samtliga* anställda är främst att andelen med *arbetaryrken* är klart *högre* bland födda i *utlandet* jämfört med födda i *Sverige*. Därmed är alltså även andelen *tjänstemän* *lägre* bland födda i *utlandet*.

Detta i kombination med att medellönen är *lägre* för arbetare än för tjänstemän förklarar den relativt stora löneskillnaden bland *samtliga* anställda.

Den nästan obefintliga löneskillnaden bland *arbetare* inom *byggnadsindustrin* visar dock att för anställda inom *samma sektor* och med likartade *yrken* så förekommer knappt någon mätbar löneskillnader som kan tänkas bero på födelseland.

Diagram 10.1 Lön för födda i utlandet i procent av lön för födda i Sverige

Födda i Afrika, Asien och Sydamerika

Födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* har kanske det mest utsatta läget på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är hög och sysselsättning låg och för de som ändå har jobb så är medellönen bland de lägsta. Studien visar dock att medellönen ökar även för födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* i takt med att antalet år boende i Sverige ökar och att fler får mer välbetalda arbeten inom till exempel industrin eller som tjänstemän.

Men bland *samtliga* anställda som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* så är medellönen låg, endast 18 500 kronor vilket endast motsvarar 83 procent av medellönen för samtliga anställda födda i *Sverige* (se diagram 10.2).

Mindre löneskillnad bland arbetare

Bland enbart *arbetare* visar sig dock löneskillnaden återigen vara mindre då medellönen för arbetare födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* ökar till 90 procent av medellönen för arbetare födda i *Sverige*.

Delas så *arbetarna* upp ytterligare så minskar även löneskillnaden ytterligare och inom *tillverkningsindustrin* är medellönen för arbetare födda i *Afrika, Asien och Sydamerika* 94 procent av medellönen för arbetare födda i *Sverige*.

Löneskillnaden minskar med tiden i Sverige

Än mer minskar löneskillnaden med antal år boende i Sverige för de som är födda i *Afrika, Asien och Sydamerika*. Medellönen för de som invandrade 1990 eller senare motsvarar endast 77 procent av medellönen för födda i *Sverige* medan den för de som invandrat 1979 eller tidigare motsvarar 95 procent (se diagram 10.3). Detta dock utan hänsyn till variation i åldersstrukturen mellan grupperna.

Diagram 10.2 Lön för födda i Afrika, Asien och Sydamerika i procent av lön för födda i Sverige.

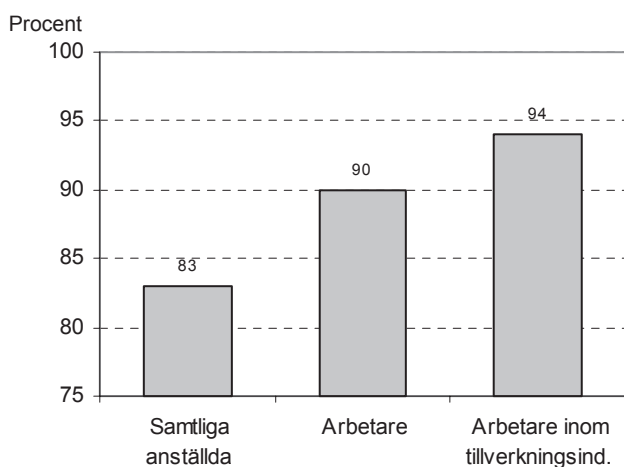
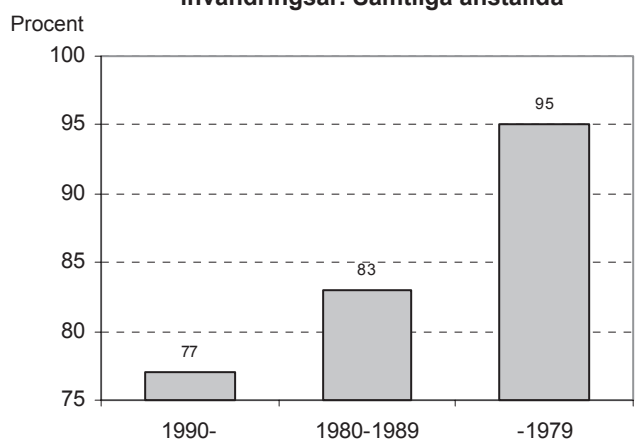

Diagram 10.3 Lön för födda i Afrika, Asien och Sydamerika i procent av lön för födda i Sverige efter invandringsår. Samtliga anställda

4-5 procents löneskillnad återstår att förklara

Den löneskillnad som finns mellan anställda födda i *utlandet* och födda i *Sverige* beror alltså inte enbart på olika födelseland. Skillnad i *klass, yrke, sektor och antal år boende i Sverige* visar sig förklarar stora delar av löneskillnaden. Med hänsyn även till dessa variabler så återstår en löneskillnad på *3-4 procent* bland både arbetare och tjänstemän.

Möjligen är en del av dessa 3-4 procent resultatet av någon form av lönediskriminering mot de som är födda i *utlandet*. Det är dock troligt att även *statistisk osäkerhet* och *dataunderlagets begränsade storlek* förklarar en viss del av denna återstående löneskillnad.

I skenet av detta så syns skillnaden i *sysselsättning och arbetslöshet* som mer allvarlig då födda i *utlandet* har betydligt *lägre* sysselsättningsgrad och mer än *dubbelt* så hög arbetslöshet jämfört med födda i *Sverige*.

Tabellbilaga. Månadslön för anställda efter födelseland, klass, sektor och invandringsår. År 2003

		Månadslön		
		Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga		17 800	26 500	22 100
Födda i Sverige	Samtliga	18 000	26 500	22 400
Sektor	Tillverkningsindustri	19 000	29 800	23 100
	Byggnadsindustri	22 200	28 000	23 600
	Privat tjänsteproduktion	17 600	28 400	23 500
	Offentlig sektor	16 600	23 500	20 600
Födda i utlandet	Samtliga	17 100	26 100	20 400
Sektor	Tillverkningsindustri	18 500	29 100	20 800
	Byggnadsindustri	22 100	26 500	23 000
	Privat tjänsteproduktion	16 800	27 300	20 700
	Offentlig sektor	15 900	24 000	19 600
Födelseland	Afrika, Asien och Sydamerika	16 200	24 200	18 500
	Norden (exkl Sverige)	18 400	26 500	21 900
	Västeuropa och OECD	18 000	29 500	24 700
	Östeuropa	17 000	24 800	19 300
Invandringsår	Samtliga födda i utlandet			
	-1979	18 300	25 700	21 600
	1980-1989	17 000	25 500	19 900
	1990-	16 300	26 900	19 500
	Samtliga	17 100	26 100	20 400
	Födda i Afrika, Asien och Sydamerika			
	-1979	17 300	25 400	21 200
	1980-1989	16 500	24 100	18 600
	1990-	15 700	23 200	17 200
	Samtliga	16 200	24 200	18 500
	Födda i Norden			
	-1979	18 600	25 500	21 300
	1980-1989	17 900	27 700	22 600
	1990-	17 600	28 500	24 100
	Samtliga	18 400	26 500	21 900
	Födda i Västeuropa och OECD			
	-1979	18 700	26 100	22 900
	1980-1989	18 000	27 100	22 400
	1990-	17 200	33 600	27 500
	Samtliga	18 000	29 500	24 600
	Födda i Östeuropa			
	-1979	18 200	26 600	21 900
	1980-1989	17 800	25 000	20 400
	1990-	16 500	23 400	18 000
	Samtliga	17 000	24 800	19 300

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
026-24 90 26

Mars 2006
ISBN 91-566-2244-9
www.lo.se